

bukvarnici tudi še zagotovljenih okoli 800 zvezkov različnih bukev, ktere so družbeniki po svoji moči k nasprotni rabi ponudili. Dalje ima ta bukvarnica že tudi 3 slovenske in 8 nemških prav čednih časopisov. To lepo napravo so pozneje tudi šolski vikši nadzornik pregledati blagovolili, in vsled tega so 30. rožnika t. l. vse družbenike skupaj povabili. Visokočastiti gospod so to početje lepo pohvalili in zraven še dvoje svojih želj blagovoljno razodeli, in scer: 1. zavoljo naprave novih knjig, in 2. kako bi se te knjige s pridom rabiti mogle.

Kar kupovanje in napravo novih knjig zadene, so djali, se ni dobro prenaagiti, in posebno se je treba varovati sladkih in mikavnih vabil in oznanil, in nikoli ne popred kake knjige kupiti in sploh v bukvarnico vzeti, dokler ni nje vrednost poskušena ali če že ni nje pisavec občno znan in za izverstnega spoznan. Posebno se mora tudi na to paziti pri mladinskih, povestnih in drugih takih spisih, da so v pravem katoliškem duhu pošteno pisane. Zraven pa je treba tudi na to gledati, da so nove nakupljene knjige saj večjemu delu vsih družbenikov primerne in dostojne.

Da bi pa ta bukvarnica svoj lep namen gotovše dosegla, je treba zopet na dve reči paziti, in scer na red ali pot, po kateri naj bi se knjige iz vsakega oddelka brale, in kako naj bi se brale. Kar prvo zadene, se mora paziti, da se lahkeje reči pred težjimi po primernih stopnjah versté. Zatega voljo je treba, da se za vsaki oddelek bukvarničnih zvezkov posebni pretresovavci (Censoren) odločijo, kateri naj bi potem novonastopnim bravcem svetovali: kaj in po kateri versti bi bilo bolje brati. — Kako da naj se bere, velja to, da naj bravec ne bere prehitro, temuč počasi in premišljevalno, da se vse prav razumi in tudi kaj zapomni. Mora se tedaj vse prav pazljivo, in če je treba, tudi večkrat prebirati, ali pa še kaj imenitnejšega v zapomnik zapisati. Tak braven zapomnik bi bil vsakemu bravcu svetovati. Pa tudi bi bilo dobro, da bi vsak bravec svoje zapisane zapomine in misli od prebranih knjig drugim bravcem razodel in pokazal. Potem takem bi se veliko lepega zapredlo in spolnilo bi se vodilo nekega učenega in skušene ga detovodja Vernaleken-a, ki pravi: „Noben dan brez verstice“.

Vsi pričujoči so te lepe vodila hvaležno sprejeli in obljubili se po tem ravnati. (Konec sledí.)

Slovanski popotnik.

* Nemško-slovenskega slovnika, ki se tiskuje v Ljubljani, je natisnjena 58. pôla z besedo „Landsturm“. gosp. Cigale je iz Dunaja že poslal dodelan N.

* „Praktična slovensko-nemška gramatika“ se imenuje v Ljubljani zložena in na Dunaji na stroške c. k. prodajavnice šolskih knjig tiskana, slovensko-nemškim šolam v avstrijskih deželah namenjena slovnica, ktere 1. del za 2. in 3. odred tistih učencov, ki se imajo nemški jezik učiti, je prišel nedavnej na dan.

* Nemško-horvaškega slovnika Šulekovega je 6. zvezek, v vsem skupaj 60 pól, na svetlem.

* Gosp. Stanislav Zaránski je dokončal deseto stoletje po Krist. rojstvu svoje občne povestnice v poljskem in nemškem jeziku „Weltgeschichte in Annalen-, Chroniken- und Historienweise mit sinnbildlich-chronologischen und geographischen Geschichtskarten“ in tako doveršil 1. zvezek, ki obsega čas od leta 1. do 1000. po Krist. rojstvu. Hvalijo to lepo delo, ktero razlaga zgodovino svetá kaj umevno učencu in učenemu, vsi časniki od konca do kraja; komur je pa še posebno za zgodovino Slovanov, njih prihod. razširjenje v njih pravih staniših mar, ta najde v tej knjigi podučenje, ki mu ga nobena druga povestnica tako živo in temeljito ne popisuje. Zraven pa še razjasnila v pridjanih obrisih vsakega stoletja in pa v zemljovidkih, kako lično so

izdelane! Zaljubiti se moraš v te podobice, tako krasne so. Vsako stoletje ima svojo kartico, ki je razdeljena na 100 čvetero-ogelnikov (kvadratelnov), v katerih so najvažnije prigodbe vsakega leta v podobicah izrisane; vsakemu stoletju pa je pridjana še zemljopisna kartica, ktera kaže obseg deželá v tistem stoletji. Kaj takega v ložji pomin zgodovinstva res nismo še imeli dosedaj. Pa tako delo ni le težavno izdelati, temuč tudi prizadevuje velike velike stroške. Čeravno šteje že mnogo naročnikov, jih je vendar najmanj 800 potreba, da more izdajatelj se lotiti nadaljevanja svojega dela. Naj bi prišli tudi naši braveci, ki umejo nemški ali poljski, neutrudljivemu gosp. Zaránskemu na pomoč, da bo zamogel doveršiti neprecenljivo delo! Cela ta prva knjiga velja 5 gold. in se naročuje v vseh bukvarnicah ali pa na Dunaji v „L. L. Zamárski's Universitätsbuchdruckerei“. Kdor naroči 5 iztisov, prejme iztis po 4 gold.

* „Popotnik“ je naletel v poslednjem listu „Slov. Prijatla“ na neko zabavljico zastran poslednjih ljubljanskih slovesnost, ktera očitno kaže, da človek res lože vidi pezdír v očesu svojega brata kakor brun v svojem lastnem. Kdor je bil v Mariboru, še bolj pa kdor je bil v Celovcu „hnogam“ kakor „Slovensk. Prij.“ piše v listu oktob., ali pa z vozom, ni ravno pogrešal v Ljubljani slovenskega duha, čeravno mi nikakor nočemo zagovarjati domačega. Kar je bilo po onem listu „Slov. Prij.“ v Celovcu slovenskih razodetij viditi, jih je bilo v vsem skupaj ravno toliko, kolikor so jih „Novice“ v svojem popisu iz Ljubljane pozabile omeniti. Vse popisane so bile čez celovške. Vprašamo tedaj „Prijatlovega“ gosp. pisatelja brez zamere: „Je li po tem takem pošteno nas prašati s tistim „ne biješ očitno?“! Naj bi dragi Celovčani nikar ne skerbili za „serce Slovincov“; saj bi imeli vediti, da serce je stare terdne korenine, ki je očitno živelo ko so še vsi drugi udje bili mertudni, še živi krepko in bode živelo, ako Bog dá. Ali ni tedaj gori omenjena zabavljica, še zmiraj cvet tiste šege, ktero smo mislili — saj pri svojih sorodnikih — na veke odpravljeno po dóbi „mačje godbe“ na Ljubelji? — Sedaj pa še eno zastavico! „Kaj je več: „Čuda golemo!“ ali pa: „Je li mogoče?“ Kdor jo ugane, dobí pehar orehov.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Banata se piše 14. dan t. m., da je cena vsega žita poslednje dni zlo padla, posebno zato, ker ni kupca iz unanjih dežel. Dosihmal je bilo vreme ozimini ugodno; večeraj pa je zlo deževati začelo; ceste so take, da ni za voziti. Pšenica je od poprejšnje cene po 4 gold. 30 kr. padla na 3 gold. 24 kr. pri vagánu, tedaj skorej za polovico kakor je bila v jeseni; koruza je bila iz začetka jeseni po 1 gold. 36 do 42 kr., danes ponujajo le 1 gold. 24 kr. za njo; za prosó in ječmen še po 1 gold. 30 kr. ni kupca; oves se derži po 1 gold. 12 do 18 kr. Ogeršica je po 7 gold. vagán, pa je nimamo veliko. — V Siski se je — po pismih od 17. t. m. — za Terst prodalo okoli 15.000 vagánov pšenice po 4 gold. 40 kr. in tudi po 5 gold., — 500 vagánov tripolice po 3 gold. 30 kr. in 1200 vagánov ovsa po 1 gold. 22 kr. za Zagreb; rež so ponujali po 2 gold. 45 kr., napolico (soršico) pa po 3 gold. 20 kr. Sava in Kolpa stevelike in spet pripravne ladjam. Vožnina odtod v Karlovec je po 7 kr., do Zidanega mosta pa na kolih po 39 kr. za vagán.

Iz Dunaja. Naj enkrat povemo svojim bravcem, posebno tistim, ki radovedno poprašujejo po ceni tega in drugega blaga, dunajsko ceno od 22. t. m. Goveda so mesarji kupovali po 19 do 24½ gold. cent; cent krompirja je veljal 1 gold. 8 kr., graha 6 gold. 40 kr. leče 7 gold. 12 kr., boba 5 gold. 52 kr., funt sirovega masla (putra) 48 kr., masla 32 kr., sala 22 kr., 15 jajc je veljalo 24 kr., sežen (klafta) derv terdih je po 22 gold. 30 kr., meh-

kih po 14 gold. 15 kr., volna erdeljska cent po 83 gold., kratka vlaška po 70 gold., prosta serbska po 45 gold., žlahtna po 70 gold., turška po 67 gold. Hmelj žateški (česki) velja 100 fl. cent.

Od Svetinj poleg Lutomera 18. decem. Silno nas je ostrašil sostavek v gospodarskem listu graške družbe, ki nam prenapeto ceno našega vina očituje, pa hvala Bogu! tudi letos smo ga kaj dobro in hitro poprodali, od 80 do 125 gold. štartinjak. Kupcov je bilo na kupe, celò iz Ogerskega! — za dobro tretjinko so ga vinorejci letos več pridelali od lanskega leta. Ljudstvo si je po takem nekoliko svoje rane zacelilo, ker so mu vseskozi letošnji pridelki dobro vstregli. Da je belina res poruvati in odpraviti iz naših vinogradov, se vsaki po okusu iz take terte pridelanega vina lahko prepriča. Neki kmetovavec ima v svojem vinogradu pošipan ters, in kapljica je kaj ugodna in sladka; sosed njegov ima večidel le belino in lipušino, pa prideluje, čeravno je vinograd dobro obdelan, prav neprijetno vino. Proč tedaj z belino! Da bi pa se v obče pošipan odpravil, bilo bi prederzno; — saj je že lutomersko in radgonsko vino v srednjem veku močno slovelo in vitezi so ga radi pri vsaki veselici serkali; priča tega so nam Mencilnova, Anegarjeva in Vencelnova dogodivšina avstrijskega cesarstva. Ako odpraviš pošipan ters, si tudi odpravil slovečo lutomersko vino! — Vino je že vse poprodano; le sem in tam še se najde ohranjena kaplica za koline. Jančar.

Iz Ljubljane. Gosp. Fried. Terpine kot izveršnik oporoke Langusove so nam sledeče pismice pisali, v katerem nam razodevajo novico, ki jo bojo vsi rojaki z radostjo sprejeli, Kamnogorci pa je še posebno veseli. Takole se glasi: „Naš verli domoljub rajniki akademski malar gosp. Matevž Langus in njegova žena Ana, ktera je letos, tedaj kmali za njim, v Dreždanah umerla, sta s svojim prihranilom lepo oporoko (testament) in lepo milodarno ustanovo (Stiftung) za Kamnogorico, rojstni kraj Langusov, napravila. Za vžitek činžev njunega premoženja, ktero sedaj okoli 18.000 gold. znaša, ki se bo pa po nakupilu primernih obligacij čez 20.000 gold. povzdignilo, so sedaj njegovi popisani žlahtniki poklicani; — kadar ti odmerjò, bojo ti činži za mladenčce njih žlahte, in ako tehi, za mladenčce kamnogoriške sploh, kateri se k učenju kakega umetništva ali imenitnega obertništva podajo, tako obrnjena, da vsaka milodarna ustanova ali štiftenga bo znašala dvé sto goldinarjev. Pač lepa pripomoč pridnim in umnim fantom, ki se učijo kakega umetništva ali obertništva! Rajniki Langus, ki je bil sin ubogih staršev in si je s svojo bistro glavico in pridnostjo pomagal do te stopnje, da je zapustil čislano ime in lepo premoženje, je pač sam naj bolje vedil, kako potreba je mladim fantom, ki po višji omiki hrepené pa premoženja nimajo, krepke podpore. Slava verlemu domoljubu pa tudi njegovi blagoselčni ženi!“

Novičar iz raznih krajev.

Za gotovo se sliši, da je cesarskim poslancem in konzulom v vseh unanjih deželah ukaz došel, naj, če kak v teh krajih živeč Avstrijan iz Ogerskega in poprej k Ogerskemu štetih dežel, ki je zavolj političnih vzrokov iz domovine bežal, pa se sedaj spet domú verniti in svoje premoženje nazaj dobiti želi, jim o tej zadevi prošnjo predloži, take prošnje pisma nemudoma na Dunaj pošljejo, kjer se jim bo prošnja ulišala. Poslanci v Parizu, Londonu, Carigradu, Novem Jorku itd. so ogerskim pobegnjencom že oklicali ta višji ukaz. — Od več mest laških dežel dohajajo cesarju zahvalne pisma za podeljene milosti. — V vojaški Granici zlasti v gojzdih Stirovace in Bezovace na Velebitki gori raste najbolji les za jambore in druge na-

prave morskih ladij; edini Otočanski okraj ima čez 200.000 oralov gojzda, kateri, ako bi bil v dobrem gospodarstvu, bi naklonil ondašnjim prebivavcem lepo premoženje. Višje c.k. pomorsko poveljstvo hoče sedaj za to skrbeti. — Po telegrafnih naznanilih iz Pariza se bo večkrat omenjeni zbor 27. dan t. m. začel. Pozneje bo spet drug zbor, to je, tretji, ki bo pretresal vredbo Moldave in Valahije. Pa še četerti zbor utegne biti, ako je res, kar se sedaj sliši, da je francoska vlada nasvetovala vsem velikim vladam: naj se tudi zadeva švajcarska dožene v zboru. In tako bi utegnili tudi ta pravda brez vojske se rešiti, akoravno se sedaj obé strani — pruska in švajcarska — hudo pripravljate za vojsko. Pruska vlada hoče namreč do 2. januarja imeti 140.000 vojakov na nogah; pa tudi Švajcarji se pripravljajo na vso moč. Veliko svetovavstvo v Bernu je enoglasno dovolilo, naj se vzame za vojaške potrebe denarja kolikor se ga potrebuje. Po razodevah nekega švajcarskega oficirja se more švajcarska armada, brez brambovcev, šteti na 140.000 vojakov; v potrebi pa, kadar morajo tudi brambovci — močje od 35. do 45. leta — za orožje prijeti, bi se utegnili tudi teh naštetih 140.000, tako, da vsa vojskna moč švajcarske dežele, ki šteje okoli 2 milijona in 400.000 prebivavcov, znaša 280.000 za vojsko pripravnih mož. Drugi pa pravijo, da to število je prenapeto, ker, če bi se toliko brambovcev v vojsko vzelo, bi mogle vasi vse prazne biti možkih. V tem pa ko se delajo priprave za vojsko, se delajo tudi priprave za sodbo vjetih vstajnikov, ki ima v Neuenburgu biti; tožba se jim glasi na izdajstvo dežele. 66 jih je v vsem skupaj, ki so bili poglavarji one prekucije, izmed katerih jih je pa 12 pobegnulo; zapertih jih je le 11, vse druge preiskujejo proste. — Druzihi političnih novic ni posebnih. — Ker se sedaj, ko sta presv. Cesar in Cesarica v Benetkah, marsikaj zanimivega od tukajšnjih naprav piše, smo zvedili tudi, da arkiv benečanski, ki je največji na svetu, ima 298 prostornih sob in da vendar pri vsem tem, nima ondi spravljanih 8 milijonov 664.700 zvezkov mnogoverstnih starih pisem dovolj prostora; neki Benečan je zrajal, da bi 1000 pisarjev, če bi vsak dan 8 ur neprenehoma pisali, 734 let potrebovalo, da bi prepisali vës arkiv. — Tudi brez pravice biti je včasih dobro. Kar ne smejo zamurci v Vermontu pred sodbo za pričo biti, so žganjarije samo v njih rokah. Ker je v ti deržavi žganje prodajati prepovedano in zamurci ne smejo povedati, od koga so žganje po kontrabantu prejeli, so zamurci sedaj medkupci med tistim, ki žganjico žgó in med tistimi, ki jo kupujejo.

Dve drevesi.

Se razširja polje daljno,
Daljno polje, polje krasno,
Ste na polji dvé drevesi,
Med drevesoma devica,
Deva lepa, ko danica.
Pa z dreves se glas zasliši:
Zberi zmed dreves si jedno,
Al jablonko ali lipo;
Zlatih jabelk polno pervo,
Polno, da šibé se vejce,
Da z njih padajo zlatice;
Perja polno drevce drugo,
Polno cvetja, polno duha,
Da pihlja z nja hladna senca.
In povzdigne nepomudno
Nežnomili glas devica,
Deva lepa, ko danica:
Jaz čem lipo, ne jablonke,
Hočem senco, ne zlatá!

Vilen Vilhar.

 Današnjemu listu je pridjana 6. pòla „Občne povestnice“.